

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมนั้น สิ่งสำคัญที่จะต้องพิจารณาเป็นประการแรกคือ การวางรากฐานทางการศึกษาให้แก่เยาวชนผู้ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคต เพราะการศึกษาเป็นบันไดขั้นแรกในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งการถ่ายทอดวัฒนธรรมที่ดี หรือพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ซึ่งจะมีผลทำให้เยาวชนเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

ในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ครูจะเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการศึกษา เพราะครูเป็นผู้ก่อให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาของเด็ก ครูเป็นตัวจักรกลที่สำคัญในการนำเอาหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุจุดหมายของการศึกษา ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในฐานะเป็นผู้นำความเปลี่ยนแปลง ดังนั้นบทบาทของครูจึงไม่ใช่เพียงแต่สอนหนังสือ หรือให้วิชาความรู้อย่างเดียว แต่ยังสอนให้คนเป็นคนด้วยการแสวงหาและทดลองใช้กิจกรรม และกลวิธีที่มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งให้การอบรมศีลธรรมจรรยา และอาชีพไปพร้อม ๆ กัน

ปัจจุบันความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการต่าง ๆ มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษา ทำให้ต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาด้านการศึกษาอยู่ตลอดเวลา ในระยะ 2 ปีที่ผ่านมา การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาได้มีการปรับปรุงหลักสูตร ระบบการเรียนการสอน การขยายตัวทางด้านวิชาการ ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยเฉพาะครูผู้สอนจำเป็นต้องได้รับการ

พัฒนาให้มีความรู้ความสามารถเพื่อให้บริการเปลี่ยนแปลง และความก้าวหน้าทางวิชาการที่กำลังเป็นอยู่ สิ่งหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาครูในด้านวิชาการและช่วยให้งานวิชาการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น คือ การนิเทศการศึกษา เพราะไม่มีหลักประกันได้ว่าครูที่ผ่านสถาบันฝึกหัดครูมาแล้ว จะมีคุณภาพคงที่ตลอดไป ดังที่ ภิญญู สาธ (2513 : 93) กล่าวว่า "การพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนคือ การดำเนินงานช่วยครูทำงานให้ถูกต้องและมีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการของครูแต่ละคน โดยมุ่งผลเพื่อเสริมสร้างให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานแก่โรงเรียน"

ในปัจจุบันการนิเทศการศึกษาโดยศึกษานิเทศก์ ไม่สามารถกระทำได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากการขยายตัวในด้านจำนวนโรงเรียนและขนาดของโรงเรียนทำให้บุคลากรในโรงเรียนเพิ่มขึ้นกว่าแต่ก่อนมาก การนิเทศการศึกษาจากภายนอกโดยศึกษานิเทศก์ก็ย่อมไม่เพียงพอ เพราะจำนวนศึกษานิเทศก์ก็มีน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนโรงเรียนและครูในระดับมัธยมศึกษาที่กำลังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (ทวี คันสนียพันธ์ุ 2531 : 46) เพื่อที่จะแก้ปัญหาในเรื่องนี้จึงจำเป็นต้องอาศัยวิธีใหม่หรือระบบการนิเทศอีกแบบหนึ่งเข้ามาช่วย เรียกว่า "การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน" การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นความพยายามอย่างหนึ่งในการที่จะปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้ดีขึ้นเป็นการนิเทศการศึกษาโดยบุคลากรในโรงเรียนเอง ผู้นิเทศได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชาหรือหัวหน้าสาย ตลอดทั้งครูในโรงเรียนด้วยกันเอง ซึ่งในเรื่องนี้ คาร์ล ดี กลิคแมน (Carl D. Glickman 1981: 6) ได้กล่าวว่า "การนิเทศที่มีประสิทธิภาพควรเริ่มต้นจากผู้อยู่ใกล้ชิดกับปัญหามากที่สุดคือ ครูและต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชาหรือหัวหน้าสาย ผู้นำทางวิชาการ นักพัฒนาหลักสูตร และเจ้าหน้าที่ธุรการของโรงเรียน" ฉลอง ปิ่นทอง (2527 : 17) ได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้นิเทศภายในโรงเรียนว่า "ผู้นิเทศมีความคุ้นเคยกับครูอยู่แล้ว ทำให้บรรยากาศในการนิเทศทำได้อย่างเป็นกันเอง ไม่ต้องเสียเวลาสร้างความคุ้นเคยเหมือนศึกษานิเทศก์ หรือผู้นิเทศจากภายนอกโรงเรียน และสามารถติดตามผลการปฏิบัติงานหรือผล

การนิเทศได้ตลอดเวลา" แม้การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนจะมีความสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนก็ตาม ปรากฏว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา มีการปฏิบัติกันน้อยมาก ทั้งที่เป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และหัวหน้าหมวดวิชา ดังงานวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคของอุทัย สร้อยสุข (2520 : 5) กฤษณี น้ำเพชร (2521 : ๑) เสาวภา เชาวนัสลากร (2525 : 274-277) และประสงค์ สังขะไชย (2526 : ๖) ซึ่งอาจสรุปได้ว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่มีการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาอยู่ในเกณฑ์น้อย มีการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นครั้งคราว ไม่มีระบบแบบแผน ทั้งยังพบปัญหาและอุปสรรค เช่น ขาดแคลนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ไม่เอื้ออำนวยในการปฏิบัติงาน ขาดการวางแผนดำเนินการอย่างเป็นทางการ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านการนิเทศ ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญ ครูไม่ศรัทธาต่อผู้นิเทศและไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศ นอกจากนี้ อ้อม ประนอม (2532 : 51) ได้กล่าวถึงปัญหาของการนิเทศว่า มีขั้นตอนไม่เหมาะสม การนิเทศขาดเครื่องมือและสื่อที่จะช่วยสร้างความเข้าใจเพิ่มพูนทักษะ ประสบการณ์ ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจึงได้ส่งเสริมให้มีการนิเทศ เพื่อพัฒนาบุคลากรภายในโรงเรียน ไว้ในนโยบายข้อที่ 7 ของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ไว้ว่า "เร่งรัดปฏิรูปการฝึกหัดครู รวมทั้งพัฒนาบุคลากรประจำการ และยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู เพื่อให้ครูมีคุณภาพสามารถปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายของแผนพัฒนาการศึกษาได้อย่างแท้จริง ..." ส่วนมาตรการที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้นได้กำหนดไว้ในข้อที่ 3 ว่า "จัดกระบวนการเรียนการสอน การฝึกอบรม การนิเทศ การวัดและประเมินผลเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสอนเชิงคิดวิเคราะห์ ตลอดจนเสริมสร้างคุณธรรมและความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบของครูให้แก่ นักศึกษาครู และครู-อาจารย์ประจำการในทุกระดับการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2530 : 36-37)

สำหรับวิชาสังคมศึกษานั้น เนื่องจากได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในด้านจุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหา

และวัสดุประกอบรายวิชาต่าง ๆ ทำให้ครูสังคัมศึกษาต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อให้ปฏิบัติการสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยเฉพาะการสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กล่าวไว้กว้างมาก ดังที่ เอ็ดวิน เฟนต์ัน (Edwin Fenton 1967 : 25-26) กล่าวว่า "จุดมุ่งหมายของวิชาสังคัมศึกษา คือ การเตรียมนักเรียนให้เป็นพลเมืองดี สอนให้นักเรียนรู้จักคิด มีทักษะการสืบสอบระหว่างสิ่งที่เป็นจริงและข้อเท็จจริง ข้อมูลกับเหตุการณ์ ตลอดจนกระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถในการที่จะนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการตัดสินใจอย่างฉลาดและมีเหตุผลเพื่อสามารถปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสังคมใหม่ในอนาคต เจมส์ เอ แบงค์ส์ (James A. Bank 1985 : 7) ได้กล่าวว่า "เป้าหมายสำคัญของวิชาสังคัมศึกษา คือ เพื่อเตรียมพลเมืองที่สามารถตัดสินใจอย่างไตร่ตรองรอบคอบ และมีส่วนร่วมในวิถีชีวิตของพลเมืองดีในชุมชนและประเทศของตน และในโลก..." "

จากจุดมุ่งหมายของวิชาสังคัมศึกษาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเป็นเรื่องที่ยากยิ่งในการที่จะสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ ประกอบกับวิชาสังคัมศึกษาเป็นวิชาที่มีลักษณะเป็นสหวิทยาการ (Interdisciplinary Subject) คือ เป็นวิชาที่มาจากหลายวิชาในสาขาสังคม-ศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้ครูสังคัมศึกษามีปัญหาในการใช้หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เพราะหลักสูตรมีเนื้อหามากเกินไป ดังที่ ประนอม เดชชัย (2531 : 65) กล่าวถึงปัญหาการเรียนการสอนสังคัมศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาการใช้หลักสูตร ปัญหาการจัดการเรียนการสอน ปัญหาเกี่ยวกับความเข้าใจ มโนคติและหลักการ ตลอดจนปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพของบุคลากร ส่วนงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนสังคัมศึกษานั้น วิชัย จันทรเทพ (2524) ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูสังคัมศึกษาในระดับมัธยมศึกษา" พบว่า ปัญหาที่ครูสังคัมศึกษาประสบอยู่ในระดับมาก มีดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการสอนตามหลักสูตรใหม่ เนื้อหาบางเรื่องยากเกินไป ปริมาณของเนื้อหามีมาก ไม่สมดุลกับเวลาและหน่วยการเรียนรู้
2. ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของวิชาสังคัมศึกษา
3. นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของวิชาสังคัมศึกษา ไม่สนใจ ไม่ตั้งใจเรียน

ขาดทักษะในการใช้แหล่งวิทยาการและการแสดงความคิดเห็นวิเคราะห์วิจารณ์ในการเรียน
สังคมศึกษา

4. โรงเรียนขาดแคลนงบประมาณ คู่มือครู สื่อการสอน ตำรา และ
เอกสารต่าง ๆ ในการสนับสนุนการสอนสังคมศึกษา

5. ครูสังคมศึกษาขาดความรู้และทักษะในการใช้เทคนิคการสอนแบบใหม่ ๆ
และครูสังคมศึกษาไม่มีเสรีภาพทางวิชาการเท่าที่ควร

นอกจากนี้ ปริศนา โนมพรณ (2531 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหา
การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามการรับรู้ของครูสังคมศึกษา
ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลาม จังหวัดชายแดนภาคใต้" ผลการวิจัยพบว่า ครูสังคม
ศึกษารับรู้ปัญหาการเรียนการสอนสังคมศึกษา ด้านการใช้หลักสูตรเพื่อการเรียนการสอน
มีปัญหา

จากปัญหาของครูสังคมศึกษาดังกล่าว วิธีการหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้ได้คือ
การจัดการนิเทศการศึกษาชั้นภายในโรงเรียน เพราะการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
จะเป็นการช่วยเสริมสร้างให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน โดยอาศัยบุคลากร
ในโรงเรียนเดียวกันหรือหมวดวิชาเดียวกัน ร่วมกันทำงาน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนของนักเรียนที่สูงขึ้น ดังที่นิวตร นาคะเวช (2532 : 6) กล่าวว่า "ในการบริหาร
งานของหมวดวิชา การดำเนินงานจะบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ั้น มีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึง
หลายอย่าง เช่น การสอนของครูในหมวดวิชามีประสิทธิภาพแค่ไหน การจัดการของหมวด
เหมาะสมเพียงพอต่อครู นักเรียนหรือไม่ การบริหารงานทั่วไปได้จัดไว้อย่างดีเอื้ออำนวย
ประโยชน์ต่อครูในหมวดเพียงไร และสิ่งหนึ่งที่จะขาดเสียมิได้คือ ถ้าจะให้การดำเนินงาน
ของหมวดบรรลุวัตถุประสงค์ จะต้องจัดการนิเทศการศึกษาชั้นภายในหมวดวิชาเอง

จะเห็นว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมีส่วนสำคัญในการพัฒนาการเรียน
การสอนเป็นอย่างยิ่ง และครูผู้สอนเองก็ต้องการรับการนิเทศเช่นเดียวกันดังเช่น งานวิจัย
ของ มงคล ภูววก (2529 : 91-92) ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการนิเทศการสอนวิชา
สังคมศึกษาของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นขนาดเล็ก เขตการศึกษา 10" พบว่า ครู

สังคมศึกษาต้องการการนิเทศในด้านต่าง ๆ เรียงตามลำดับ ดังนี้

1. ด้านวิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
2. ด้านสื่อการสอน
3. ด้านเนื้อหาวิชา
4. ด้านการวัดและประเมินผล
5. ด้านหลักสูตร

พร้อมกับได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชาสังคมศึกษาควรให้ความสนใจในการนิเทศภายในโรงเรียน ฝ่ายบริหารควรให้ความสนใจด้านวิชาการ ควบคู่ไปกับการบริหารด้านอื่น ๆ ควรให้โอกาสครูหมวดวิชาสังคมศึกษาและหมวดวิชาอื่น ๆ มีโอกาสเท่าเทียมกันในการเข้ารับการอบรม การศึกษาต่อ ตลอดจนการจัดสรรงบประมาณที่เป็นธรรม ฝ่ายบริหารควรมีบทบาทส่งเสริมการนิเทศการศึกษาแก่ครูในโรงเรียนอย่างแท้จริง

ด้วยความตระหนักในความสำคัญของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง กรมสามัญศึกษาจึงได้ระบุเรื่องนี้ไว้ในนโยบายของแผนการบริหารและพัฒนาการศึกษาในระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ด้านการพัฒนาระบบบริหารและสนับสนุนข้อ 10.6 ไว้ว่า "ปรับปรุงการนิเทศการศึกษาให้มีความเป็นเอกภาพ จัดให้มีคณะกรรมการพัฒนาระบบการนิเทศการศึกษาพัฒนานำนวัตกรรมกระบวนการนิเทศทางไกล และการนิเทศภายในมาใช้พัฒนาบุคลากรด้านการนิเทศ ตั้งแต่สรรหา คัดเลือกศึกษานิเทศก์ การฝึกอบรม ทักษะความสามารถโยกย้ายสลับงานหน้าที่ระหว่างศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารการศึกษา และอาจารย์ผู้ทำการสอน รวมทั้งพัฒนาเทคนิควิธีการนิเทศให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งได้วางโครงสร้างแผนงานหลักสนับสนุนและส่งเสริมข้อ 3.10.0 ไว้คือ "งานส่งเสริมการนิเทศภายในสถานศึกษา " และข้อ 3.10.7 ไว้ว่า "โครงการส่งเสริมระบบการนิเทศและติดตาม" หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา 2532 : 3) ดังนั้น กรมสามัญศึกษาจึงมีโครงการที่จะพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียน โดยได้กำหนดโครงการว่า "โครงการส่งเสริมระบบการ

นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน" ตามแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) โดยมีเป้าหมายสรุปได้ว่า ในปี พ.ศ. 2534 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาทั่วประเทศจัดโครงการส่งเสริมระบบการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนอย่างทั่วถึง

ตามโครงการนิเทศโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษานั้น ปีงบประมาณ 2530-2531 ได้คัดเลือกโรงเรียนทดลองหรือโรงเรียนแบบอย่างนิเทศภายในโดยขั้นทะเบียนไว้ที่กรมสามัญศึกษา ในพื้นที่เขตการศึกษา 11 มีโรงเรียนแบบอย่าง 32 โรงเรียน โดยให้มีการจัดนิเทศในระดับหมวดวิชา (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 2531 : คำปรารภ) และได้ขยายกลุ่มเป้าหมายสู่โรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนภูมิภาค โดยมอบให้หน่วยศึกษานิเทศก์ในเขตการศึกษาต่าง ๆ เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เรื่องการนิเทศการศึกษาให้กับบุคลากรในโรงเรียนเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบและถูกต้องทาง หน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 11 ได้จัดอบรมความรู้เรื่องการนิเทศภายในแก่ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 11 ทั้ง 5 จังหวัด คือ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และชัยภูมิ เพื่อให้ครูได้นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติในโรงเรียนของตน สำหรับเขตการศึกษา 11 ปัจจุบันมีจำนวนครู-อาจารย์ทั้งหมด 9,936 คน เป็นครูสังกัดศึกษาจำนวน 1,091 คน (กองแผนงาน 2535 : 209) บุคลากรเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพทางวิชาการด้วยเหตุผลดังกล่าวหากบุคลากรเหล่านี้สามารถปฏิบัติหน้าที่จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนานักเรียนจำนวนถึง 211,429 คน ในเขตการศึกษา 11 ให้เป็นพลเมืองดีที่มีคุณภาพสำหรับประเทศชาติในอนาคต ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 11 ได้มีการปฏิบัติการณ์เทศการศึกษามากในโรงเรียนอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานมากน้อยเพียงใด เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานนิเทศในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามนโยบายส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ตามแผนพัฒนาการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนของหมวดวิชาสังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ช่วยผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชาสังคมศึกษา และครูสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11

2. เนื้อหาที่ศึกษา ได้แก่ ด้านการวางแผนงานนิเทศ ด้านการใช้หลักสูตร ด้านเนื้อหาวิชาและหนังสือเรียน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการส่งเสริมสมรรถภาพทางวิชาการของครูสังคมศึกษา และด้านการติดตามและประเมินผลงานนิเทศ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. การจัดการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง วิธีการ หรือแนวปฏิบัติที่บุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา หัวหน้างาน และครูผู้มีประสบการณ์ ร่วมมือกันจัดขึ้นในโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2. หมวดวิชาสังคมศึกษา หมายถึง หมวดวิชาที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาสังคมศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง 2533) ทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือกในโรงเรียนมัธยมศึกษา

3. เขตการศึกษา 11 หมายถึง พื้นที่การศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนด ประกอบด้วย 5 จังหวัด คือ ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ

4. สภาพการจัดการนิเทศภายในหมายถึง การปฏิบัติในการจัดการนิเทศภายใน โรงเรียนของหมวดวิชาสังคมศึกษาในด้าน การวางแผนการนิเทศ ด้านการใช้หลักสูตร ด้าน เนื้อหาวิชาและหนังสือเรียน ด้านวิธีสอน และกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียน การสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการส่งเสริมสมรรถภาพทางวิชาการของครู สังคมศึกษา และด้านการติดตามประเมินผลงานนิเทศ

5. ปัญหาการจัดการนิเทศภายใน หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการจัดการ นิเทศภายในโรงเรียน ของหมวดวิชาสังคมศึกษาในด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการใช้ หลักสูตร ด้านเนื้อหาวิชาและหนังสือเรียน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการส่งเสริมสมรรถภาพทางวิชาการ ของครูสังคมศึกษา และด้านการติดตามประเมินผลงานนิเทศ

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบสภาพการจัดการนิเทศภายใน โรงเรียนของหมวดวิชาสังคมศึกษาใน โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 11

2. ทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศภายในของหมวดวิชาสังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 11

3. เป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการ ปรับปรุงกระบวนการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพ

4. เป็นประโยชน์แก่ผู้บริหาร ในการปรับปรุงการเรียนการสอนในโรงเรียนให้มี ประสิทธิภาพ

5. เป็นประโยชน์แก่ศึกษานิเทศก์ ซึ่งอาจนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการจัด การนิเทศอย่างมีประสิทธิภาพ